

LUONTOSELVITYS ASEMAKAAVAN MUUTOSTA 623/Akm VARTEN HEINOLAN KIRKONKYLÄN KESKUSTA

Tmi Marko Vauhkonen
Heinola

18.9.2007

LUONTOSELVITYS ASEMAKAAVAN MUUTOSTA 623/Akm VARTEN HEINOLAN KIRKONKYLÄN KESKUSTA

SISÄLLYS

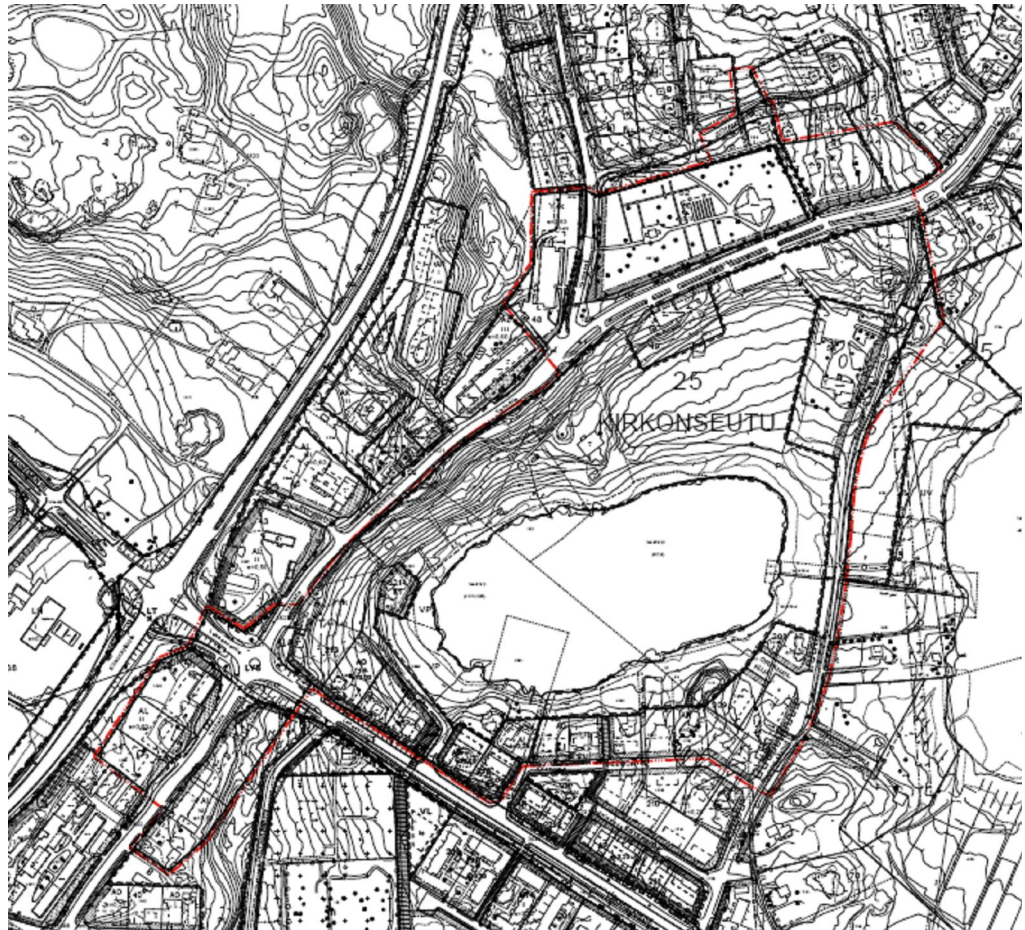
1 JOHDANTO	3
2 AINEISTO JA MENETELMÄT	4
2.1 LÄHTÖTIEDOT	4
2.2 MAASTOTYÖT	4
2.3 LUONTOKOHTEIDEN ARVOTTAMINEN	5
3 TULOKSET	6
3.1 YLEISKUVAUS	6
3.2 ARVOKKAAT LUONTOKOHEET	9
3.3 MERKITTÄVÄT LAJIESIINTYMÄT	10
4 SUOSITUKSET	11
5 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	12

Kansi: Kirkonkylän pappilan koillispuolista kalliokettoa ja niittyä. Valokuva © Marko Vauhkonen, 23.8.2007.

1 JOHDANTO

Heinolan kaupunki laatii asemakaavan muutosta 623/Akm Heinolan Kirkonkylän keskustan alueelle. Kaava-alueen pinta-ala on noin 24 hehtaaria ja se sijaitsee Pikonen-nimisen pienen järven ympäristössä (kuva 1). Pikonen ja sen koillispuolella sijaitsevat Heinolan pitäjänkirkko, hautausmaa ja pappila lähiympäristöineen kuuluvat Heinolan kansalliseen kaupunkipuistoon.

Heinolan kaupunki tilasi Kirkonkylän keskustan asemakaava-alueen luontoselvityksen Tmi Marko Vauhkoselta elokuussa 2007. Selvityksen on tehnyt FM Marko Vauhkonen.

Kuva 1. Kirkonkylän keskustan asemakaava-alueen rajaus (punainen viiva). Lähde: Heinolan kaupunki.

2 AINEISTO JA MENETELMÄT

2.1 LÄHTÖTIEDOT

Työn lähtötietona oli käytettävissä Heinolan kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelmaa varten tehdyt luontoselvitykset (Ruotsalainen & Paasivaara 2006). Kaava-alueen putkilokasvilajisto on selvitetty vuonna 1996 alkaneeissa Heinolan kasviatlas -tutkimuksessa (M. Vauhkonen), jonka tuloksia ei ole toistaiseksi julkaistu. Kaava-alueelta tunnetaan ennestään yksi uhanalaisen keltamataran esiintymä sekä yksi silmälläpidettävän ketoneilikan esiintymä (ks. myös Vauhkonen 2003).

Heinolan kirkonkylän pesimälinnusto on selvitetty vuosina 1989–1998 tehdysä Heinolan pesimälinnustonselvityksessä (Vauhkonen 1999) ja alueelta on myös julkaisemattomia linnustotietoja 2000-luvulta (M. Vauhkonen). Vauhkonen (2002a) raporttiin on koottu tiedot uhanalaisten ja silmälläpidettävien lintulajien esiintymisestä Heinolassa. Liito-oravan esiintymistä Kirkonkylässä ei ole selvitetty eikä alueelta ole tiedossa lajin reviiirejä (Vauhkonen 2002b, 2007).

Kirkonkylän keskustan asemakaava-alueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole Natura 2000 -suojelualueverkoston tai valtakunnallisten luonnonsuojeluohjelmien kohteita, luonnonsuojelualueita eikä Päijät-Hämeen maakuntakaavassa osoitettuja luonnonsuojelukohteita. Kaava-alueella ei myöskään ole luonnonmuistomerkkejä, suojeltuja luontotyyppisiä tai tiedossa olevia EY:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien tai erityisesti suojeltavien lajien esiintymiä. Uhanalaisista lajeista kaava-alueella tiedetään esiintyvän keltamatarana ja pikkutikka.

2.2 MAASTOTYÖT

Luontoselvityksen maastotyöt tehtiin kahtena päivänä (12.8. ja 16.8.2007), joiden aikana kaava-alue käveltiin kattavasti läpi lukuun ottamatta piha- ym. rakennettuja alueita. Käynneillä inventoitiin ja kirjoitettiin muistiinpanot kaava-alueen luonnonoloista, kasvillisuudesta, luontotyypeistä ja putkilokasvistosta sekä muusta eliölajistosta siinä määrin kuin se oli tarkoituksenmukaista ja maastotöiden ajankohta huomioiden mahdollista. Inventoinnissa käytettiin GPS-paikanninta (Garmin 60Cx), jolla yksittäiset kohteet saatiin paikannettua riittävällä tarkkuudella.

Maastotöissä kiinnitettiin erityistä huomiota EY:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin, luonnonsuojelulain (LsL) 46 §:n tarkoittamiin uhanalaisiin lajeihin, LsL 47 §:n mukaisesti erityisesti suojeltaviin lajeihin sekä silmälläpidettäviin ja alueellisesti uhanalaisiin lajeihin tai näille merkittäviin elinympäristöihin. Siltä osin kuin em. lajien inventointi ei enää ollut elokuussa mahdollista, arvioitiin niille sopivat tai merkittävät elinympäristöt (ks. *Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa* -julkaisu, Suomen ympäristö 742) ja tehtiin tarvittavat suositukset lisäselvityksistä.

Maastokäynneillä selvitettiin vesilain 15 a ja 17 a §:n tarkoittamien kohteiden (suojellut pienvedet), metsälain 10 §:n mukaisten erityisen tärkeiden elinympäristöjen ja LsL 29 §:n mukaisten suojeltujen luontotyyppien sekä muiden arvokkaiden luontokohteiden esiintyminen.

2.3 LUONTOKOHTTEIDEN ARVOTTAMINEN

Arvokkaille luontokohteille (ks. alaluku 3.2) on annettu seuraavan jaottelun mukainen arvoluokka (vrt. Söderman 2003). Alimpien luokkien (3 ja 4) kriteerit ovat ohjeellisia, ja niiden soveltamisessa on huomioitu mm. kohteen pinta-ala, monipuolisuus, luonnontila ja huomionarvoinen lajisto.

1. Kansainvälisesti arvokkaat alueet (K)

Alueet, jotka on arvioitu kansainvälisten arviointikriteerien perusteella tähän luokkaan kuuluviksi, esim. Natura 2000 -alueet tai kansainvälisesti tärkeät lintualueet eli ns. IBA-alueet.

2. Valtakunnallisesti arvokkaat alueet (V)

Valtakunnallisissa luonnonsuojeluohjelmissa tai inventoinneissa valtakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut kohteet. Kohteet, joiden luonnontila, luontotyypit ja lajisto täyttävät samat kriteerit kuin luontotyyppien ja lajien inventointi- ja arviointiohjeissa tai luonnonsuojeluohjelmissa on annettu valtakunnallisesti arvokkaille kohteille. Alueet, joilla on erityistä merkitystä valtakunnallisesti uhanalaisten luontotyyppien ja lajien kannalta.

3. Maakunnallisesti arvokkaat alueet (M)

Valtakunnallisissa luonnonsuojeluohjelmissa tai inventoinneissa maakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut kohteet. Kohteet, joiden luonnontila, luontotyypit ja lajisto täyttävät samat kriteerit kuin luontotyyppien ja lajien inventointi- ja arviointiohjeissa tai luonnonsuojeluohjelmissa on annettu maakunnallisesti arvokkaille kohteille. Alueet, joilla on vähäistä merkitystä valtakunnallisesti uhanalaisten luontotyyppien ja lajien kannalta. Alueet, joilla on silmälläpidettäviä tai alueellisesti uhanalaisia luontotyyppisiä ja lajeja.

4. Paikallisesti arvokkaat alueet (P)

Kohteella on paikallisesti harvinaisia tai edustavia luontotyyppisiä tai lajeja.

3 TULOKSET

3.1 YLEISKUVAUS

Kirkkotien pohjoispuoli

Vanhatien länsipuolella sijaitsee Kunnantupa. Rakennuksen pohjoispuolella on pysäköintialue, jonka länsireunalla sijaitsee pienialainen harjunrinneketo. Sen kasvillisuus on edustavinta etelään viettävässä rinteessä. Kedon kasvilajistoon kuuluvat mm. idänkeulankärki, huopakeltano, hopeahanhikki, nurmikohokki, siankärsämö, kanervisara, ahosuolaheinä, päivänkakkara, pihatatar, kissankello, ahomatara, mäkitervakko ja ahopukinjuuri.

Kunnantuvan pohjoispuolella kaava-alueen rajalla on pieni harjumetsikkö. Edellä kuvatun rinnekedon ja metsikön rajalla kasvavat mm. ketokaunokki, keltakannusruoho, pietaryrtti, idänkeulankärki, kalliokielo, uhanalainen keltamatara (ks. alaluku 3.3) ja piennarmatara. Harjumetsikön valtapuustona on varttunutta männikköä. Sekapuuna kasvaa vähän nuorta rauduskoivua, pihlajaa ja vaahteraa. Kasvillisuus on lähinnä puolukka-ahomansikkatyypin puolilehtoa. Kenttäkerroksen lajeja ovat lillukka, metsäapila, metsäkastikka, kalliokielo, puolukka, sarjakeltano, lampaannata, ahomansikka, ahomatara, idänkeulankärki, kultapiisku ja metsälauha. Metsikkö rajoittuu jyrkkärinteisiin suppiin ja vanhaan soranottoalueeseen.

Vanhatien itäpuolella on Heinolan Kirkonkylän vanha hautausmaa ja pitäjänkirkko, joita ympäröi kiviaita. Kirkkotien ja kiviaidan välissä on matalakasvuista ketoa, jossa kasvavat mm. huopakeltano, keltamaksaruoho, harvinaistunut kangasajuruoho sekä silmälläpidettävä ja alueellisesti uhanalainen ketonoidanlukko (ks. alaluku 3.3).

Kirkon ja Sotamiehenpolun välissä on pieni rakentamaton alue, jossa kasvaa muutama tuomi ja vaahtera. Jättipalsami on vallannut koko alueen; lisäksi kenttäkerroksessa kasvaa nokkosta, vadelmaa ja koiranputkea sekä alueen itäpäässä tummatulikukkaa ja pujoa.

Sotamiehenpolun pohjoispuolelta kaavarajaukseen sisältyy pieni alue, jossa kasvaa tiheä lehtipuusto: varttuvaa koivua, tuomea, nuorta vaahteraa, pihlajaa ja raitaa. Pensaista alueella kasvavat punaherukka, näsiä, terttuselja, koiranheisi ja lehtokuusama. Tuoreen lehdon kenttäkerroksen lajeja ovat koiranputki, aho- ja ukkomansikka, vadelma, metsä- ja kivikkoalvejuuri, maitohorsma, nokkonen, linnunkaali, jättipalsami, nurmirölli, lehtoakileija, voikukat, rönsyleinikki, kielo ja päivänkakkara. Kasvillisuus on kulttuurivaikutteista eikä erityisen edustavaa. Lähellä Sotamiehenpolkua on puutarhajätteitä.

Kirkon itäpuolella on rakennettua piha-aluetta sekä kaava-alueen itäosassa nurmikenttä. Alueen itärajalalla on oja, jonka varrella kasvaa tervaleppiä, hieskoivuja ja pajuja. Kostean lehdon aluskasvillisuuteen kuuluvat mm. mesiangervo, kastikat, jättipalsami ja nokkonen. Ojavarren puustoa on paikoin raivattu.

Kirkkotien eteläpuoli – Pikosen itäranta

Kirkkotien eteläpuolella on Kirkonkylän seurakuntatalo ja sen eteläpuolella rinnepelto. Pellon länsipuolella on vanha suojeluskuntatalo (Pikosenpirtti). Seurakuntatalon itäpuolella on pysäköintialue ja edelleen sen itä-kaakkoispuolella metsäinen kumpare. Kumpareella kasvaa vanhoja mäntyjä ja muutamia siperianlehtikuusia sekä nuorempia rauduskoivuja, vaahteroita, pihlajia, tuomia ja tammen taimia. Metsikön lounaisreunalla kasvaa myös kuusen taimia ja katajia.

Kumpareen kasvillisuus on lähinnä tuoretta kangasmetsää. Pysäköintialueen puoleisella avoimella–puoliavoimella reunalla kasvaa monia niitty- ja piennarlajeja, mm. ruusuruoho, kissankello, heinätahtimö, kultapiisku, pietaryrtti, sarakeltano, syysmaitiainen, pujo ja ahomatara. Metsikön ajouran ovat vallanneet mm. vadelma, nokkonen, jättipalsami ja juolavehna. Kumpareen lounaisosassa kasvaa runsaasti sananjalkaa.

Kumpareen kaakkoisosassa on tiilirakenteinen muuntaja, joka näkyy tämän raportin kansikuvassa. Muuntajan pohjoispuolella on havupuuvaltaista tuoretta kangasmetsää ja Kirkkotiehen rajautuva pienialainen aukea. Tällä entisellä pelolla kasvaa vadelmaa, nokkosta, koiranheinää, koiranputkea ja jättipalsamia sekä sen reunoilla mänty, koivu ja muutama raita.

Muuntajan itä- ja kaakkoispuolisilla rinteillä on niittyä, jonka kasvillisuus kärsii puiden varjostuksesta. Niityn lajeja ovat mm. ahomatara, siankärsämö, ahomansikka, ruusuruoho, ahopukinjuuri, kissankello, mäkitervakko, aho- ja niitysuolaheinä, heinätahtimö ja aholeinikki.

Muuntajan eteläpuolella teiden kulmauksessa on voimajohdon alla pienialainen kallioketo. Sen lajistoa ovat mm. huopakeltano, ahosuolaheinä, siankärsämö, ketotuulenlento, kissankello, tahmavillakko, ahopukinjuuri, hopeahanhikki, viherjäsenruoho, jänönsara ja ketokaunokki. Voimajohdon länsipuolella on heinävaltaista ja lajistollisesti vaatimatonta niittyä, jossa kuitenkin kasvaa silmäläpidettävää ketoneilikkaa (ks. alaluku 3.3). Tällä alueella kasvaa myös nuoria koivuja ja vaahteroita sekä pihasyreeniä.

Edellä kuvattu rinneniityn ja kalliokedon muodostama kokonaisuus katsottiin paikallisesti arvokkaaksi luontokohteeksi (alaluku 3.2).

Pappilantien itäpuolelta kaava-alueeseen kuuluu pieni kolmiomainen kaistale, jonne on kasattu kivenlohkareita. Alueella kasvaa kookas mänty, muutamia koivuja sekä nuoria vaahteroita ja terttuseljaa. Kenttäkerroksen lajeja ovat vadelma, nokkonen, pelto-ohdake, koiran- ja vuohenputki sekä maitohorsma.

Pikosen itärannan ja Pappilantien välissä on lehtoa, joka rajautuu pappilan pihalle-alueeseen. Lähellä pappilaa on tuoretta lehtoa, jonka puustona on koivua, haapaa, vaahteraa, raitaa, tuomea, harmaaleppää ja joitakin siperianlehtikuusia. Pikosen alavalla rantatasanteella on kosteaa lehtoa, jossa valtapuuna on tervaleppä. Lehdon kenttäkerroksessa kasvaa mm. mesiangervoa, humalaa, viitakas-tikkaa, nokkosta, metsäalvejuurta, hiirenporrasta, käenkaalia, maitohorsmaa, vadelmaa ja punakoisoa. Alueen halki virtaa Pikosen ja Kotajärven välinen oja, jonka reunoilla kasvaa mm. suovehkaa, järvikortetta, kurjenjalkaa ja keltakur-

jenmiekkää. Rantalehto on rajattu osaksi arvokasta luontokohdetta (alaluku 3.2).

Pikosen länsi- ja eteläpuoli – Lakeasuontien lounaispuoli

Pikosen länsipuolella on harjun rinnemetsää, joka viettää jyrkkänä Vanhatieltä järven rantaan. Pääpuustona on varttuvaa–nuorehkoa mäntyä, lisäksi alueella kasvaa koivua ja haapaa sekä nuorta pihlajaa, vaahteraa ja tuomea. Rinteen yläosassa on muutamia vuorijalavan taimia. Aluskasvillisuuden muodostavat mm. metsäkastikka, ahomansikka, nurmirölli, kielo, sananjalka, kultapiisku ja metsälauha. Varpuja on hyvin vähän. Rinteessä on vanhoja rakennuksia tai niiden jäänteitä. Lähellä vedenottamo on hylätty mökki, jonka ympärillä on useita tarhaomenapuita. Avoimen pihapiirin ovat vallanneet nokkonen, vadelma, pelto-ohdake, sananjalka, pujo ja pietaryrtti. Lisäksi tavataan nurmikaunokkia ja tummatulikukkaa.

Pikosen kapealla rantatasanteella on kosteaa lehtoa vedenottamolta pappilan rantaan saakka. Rantalehto on rajattu osaksi arvokasta luontokohdetta (alaluku 3.2). Puustona on hieskoivua, harmaa- ja tervaleppää sekä tuomea; paikoin myös haapaa, raitaa ja muita pajuja. Kenttäkerroksessa tavataan lähinnä samaa lajistoa kuin Pikosen itäpäässä (ks. aiempana). Vedenottamon kaakkoispuolella rantalehdon puustoa on harvennettu. Kenttäkerroksessa vallitsevat maitohorsma, mesiangervo, vadelma, kastikat ja jättipalsami.

Pikosen etelärannalla on edellä kuvatun kaltaista lehtoa vain vähän ja se on lajistollisesti köyhempää. Pääosa ranta-alueesta on lehtomaista tai tuoretta kangasmetsää, jonka valtapuuna on koivu. Pikosen kaakkoisrannalla on kalliainen alue, jossa kasvaa myös mäntyä. Kalliolla kasvaa varpuja, metsälauhaa ym. metsälajeja ja erityinen kalliokasvillisuus puuttuu. Rantametsän eteläpuolella on asuinrakennuksia piha-alueineen. Kalemontien pohjoisreunalla on kaksi rakentamatonta tonttia. Näistä itäisempi on puuton, ja sillä kasvaa mm. peltoauniota ja pujoa. Läntisemmällä tontilla kasvaa raita- ja harmaaleppävesakkoa, eri heinälajeja, pietaryrttiä, komealupiinia ja puna-apilaa.

Pikosen rannoilla kasvaa yleisesti järviruokoa, mutta se muodostaa vain kapeita ja osin epäyhtenäisiä kasvustoja. Järven rannalta on 1950-luvulta esiintymistieto silmälläpidettävästä ojakaalista, mutta ruovikko on todennäköisesti vallannut lajille sopivat avoimet kasvupaikat. Pikosen avovesialueella tavataan mm. uistinvitaa. Uposlehtistä ja pohjaversoista vesikasvillisuutta ei ole inventoitu.

Asemakaava-alueeseen sisältyy pieni alue myös Lakeasuontien lounaispuolelta. Vanhatien länsipuolella on liikerakennus (K-Market Kylätähti) ja sen ympäristössä rakentamatonta aluetta, jossa kasvaa nuorta mänty-, koivu- ym. puustoa sekä pajukkoa ja taimikkoa. Alueella on säilynyt avoimia laikkuja, joissa kasvaa yleisiä niittylajeja. Paikalta aiemmin löydettyä (M. Vauhkonen) harvinaista jänönapilaa ei tavattu vuonna 2007.

Vanhatien itäpuolella on asuinrakennuksia piha-alueineen. Niiden itäpuolella lähellä Kappelitietä on varttuvaa männikköä, jossa kasvaa sekapuuna muutama rauduskoivu ja nuorta pihlajaa. Kenttäkerroksen lajeja ovat mm. kielo, puolukka, metsäkastikka ja kultapiisku.

3.2 ARVOKKAAT LUONTOKOHEET

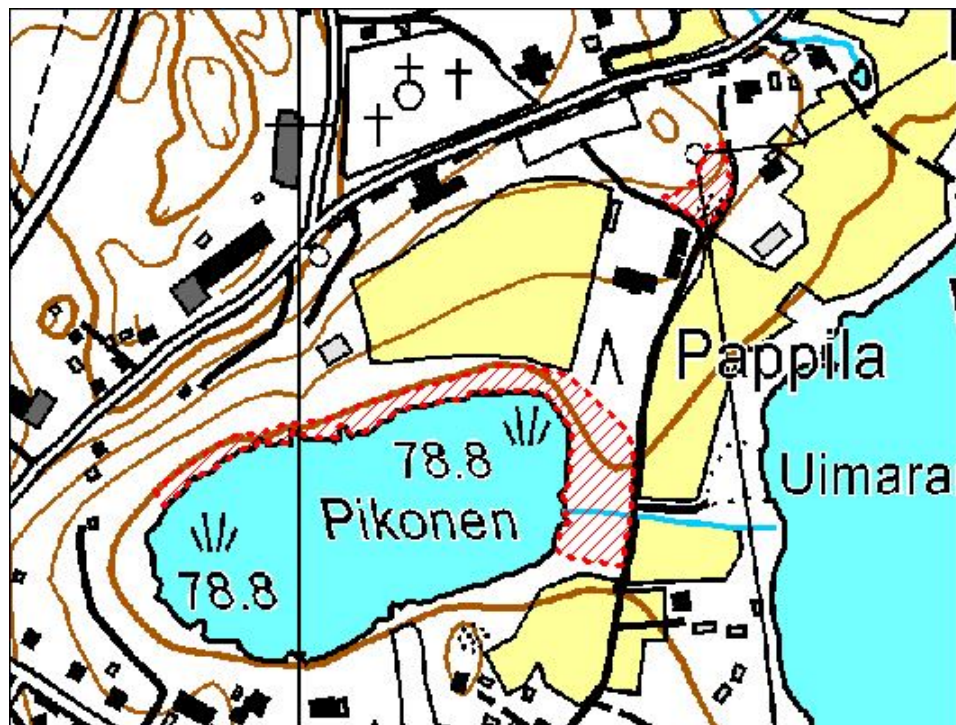
Luontoselvityksessä ei todettu sellaisia kohteita, jotka täyttäisivät luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisten suojeltujen luontotyyppien tai vesilain 15 a ja 17 a §:n mukaisten kohteiden (pienvedet) kriteerit.

Pikosen rantalehdot täyttävät metsälain 10 §:n mukaisen metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeän elinympäristön (rehevät lehtolaikut) kriteerit (ks. Meriluoto & Soininen 1998). Metsälakia kuitenkin sovelletaan yleiskaava-alueella vain maa- ja metsätalous- sekä virkistysalueilla ja asemakaava-alueella vain maa- ja metsätalousalueilla. Lehdot on huomioitu muuna arvokkaana luontokohteena.

Kirkonkylän keskustan asemakaava-alueelta rajattiin kaksi muuta luontokohteita, jotka katsottiin paikallisesti arvokkaaksi alaluvussa 2.3 esitetyillä perusteilla. Kohteiden sijainti ja rajaukset ilmenevät kuvasta 2.

Pappilan rinneniiitty ja kallioketo on pienialainen, mutta lajistollisesti edustava perinnemaisemakohte pappilan koillispuolella (kansikuva). Alueella esiintyy silmälläpidettävä ketoneilikka. Kohdetta tulisi hoitaa suunnitelmallisesti ja säännöllisesti.

Pikosen rantalehdot -niminen kohde on pääosin kosteaa, rakenteellisesti ja lajistollisesti melko edustavaa lehtipuuvaltaista rantalehtoa. Rajaukseen on sisällytetty vain rantalehtojen edustavin osa Pikosen pohjois- ja itärannoilla. Alueella esiintyy uhanalainen pikkutikka.

Kuva 2. Paikallisesti arvokkaat luontokohteet (punainen rasteri) asemakaava-alueella. Pappilan rinneniiitty ja kallioketo pohjoisempana, Pikosen rantalehdot etelämpänä. Mittakaava 1:5 000.

3.3 MERKITTÄVÄT LAJIESIINTYMÄT

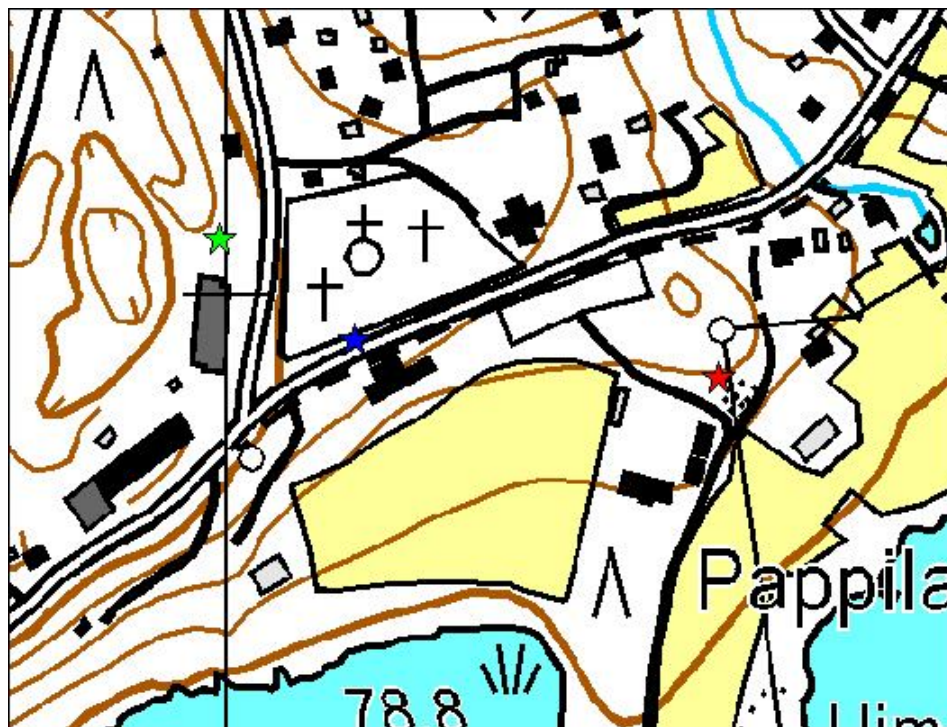
Luontoselvityksessä ei tavattu EY:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeja tai luonnonsuojelulain (LsL) 47 §:n tarkoittamia erityisesti suojeltavia lajeja. Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeista (ks. Sierla ym. 2004) liito-oravan esiintyminen arvioitiin mahdolliseksi Pikosen rantametsissä. Lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja saattaa olla kaava-alueen vanhemmissa rakennuksissa. Kaava-alueella ei arvioitu olevan erityisesti suojeltavien lajien kannalta merkittäviä elinympäristöjä.

Luonnonsuojelulain 46 §:n tarkoittamia uhanalaisia eliölajeja tavattiin kaava-alueelta yksi: keltamatara. Laji on luokiteltu (Rassi ym. 2001) Suomessa vaarantuneeksi (luokka VU) ja sen esiintymiä tunnetaan Heinolasta puolen tusinaa (Vauhkonen 2003). Kirkonkylän keltamataresiintymän sijainti on merkitty kuvan 3 karttaan. Lajia kasvaa niukasti Kunnantuvan pysäköintialueen reunalla olevan pienen rinnekedon laella. Keltamatara on vähentynyt tällä kasvupaikalla ja suurin osa paikan keltakukkaisista mataroista on nykyisin kelta- ja paimenmataran risteymää, piennarmataraa.

Uhanalaisista lintulajeista kaava-alueella on esiintynyt useana vuonna 2000-luvulla pikkutikka. Myös se on luokiteltu (Rassi ym. 2001) Suomessa vaarantuneeksi (luokka VU) lajiksi. Pikkutikka on tavattu eri paikoissa Pikosen ranta-alueilla, mutta sen pesäpaikkaa ei ole löydetty. Rantametsät sopivat myös silmälläpidettävän (NT) ja alueellisesti uhanalaisen (RT) harmaapäätikan elinympäristöksi.

Kirkkotien ja vanhan hautausmaan kiviaidan välisellä kedolla kasvaa ketonoidanlukkoa, joka on Suomessa silmälläpidettävä (NT; ks. Rassi ym. 2001) ja Etelä-Suomessa myös alueellisesti uhanalainen (RT) kasvilaji. Heinolasta on aiemmin ollut tiedossa yhdeksän ketonoidanlukon nykyesiintymää (Vauhkonen 2003). Kaava-alueelta löydetty kasvupaikka on merkitty kuvan 3 karttaan.

Kirkonkylän pappilan koillispuolisella rinneniityllä kasvaa ketoneilikkaa, joka on luokiteltu (Rassi ym. 2001) Suomessa silmälläpidettäväksi (NT) lajiksi. Ketoneilikan esiintymiä tunnetaan Heinolasta noin 60 (Vauhkonen 2003). Kirkonkylän ketoneilikkaesiintymän sijainti on merkitty kuvan 3 karttaan.

Kuva 3. Keltamataran (vihreä tähti), ketonoidanlukon (sininen tähti) ja ketoneilikan (punainen tähti) esiintymien sijainti. Mittakaava: 1:4 000.

4 SUOSITUKSET

Kuvaan 2 rajatuille arvokkaille luontokohteille sekä kuvaan 3 merkittyjen lajien esiintymispaikoille ei tulisi osoittaa rakentamista tai muuta luonnonoloja muuttavaa maankäyttöä. Luontokohteet voidaan osoittaa kaavassa sopivalla merkinnällä, joka turvaa niiden säilymisen. Tarvittaessa voidaan antaa alueita koskevia määräyksiä.

Alueella sijaitsevia vanhoja rakennuksia ei tulisi purkaa tai muuttaa ennen kuin on selvitetty, onko niissä lepakoiden lisääntymispaikkoja tai päiväpiiloja. Kaikki lepakkolajimme on mainittu EY:n luontodirektiivin liitteessä IV(a). Luonnonsuojelulain 49 § kieltää näiden lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämisen ja heikentämisen.

Jos Pikosen ranta-alueille osoitetaan luonnonoloja muuttavaa maankäyttöä, tulee erikseen selvittää liito-oravan ja uhanalaisten tikkojen esiintyminen alueella (vrt. Ympäristöministeriö 2005). Selvitykset voidaan tehdä yhdellä–kahdella maastokäynnillä maaliskuu–toukokuussa.

5 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

- Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998: *Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt*. – Metsälehti Kustannus, Helsinki. 192 s.
- Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: *Suomen lajien uhanalaisuus 2000*. – Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 432 s.
- Ruotsalainen, P. & Paasivaara, S. 2006: *Heinolan kansallinen kaupunkipuisto. Luontokartoitus 2006*. – Heinolan kaupunki. 51 s.
- Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004: Direktiivilajien huomiioon ottaminen suunnittelussa. – *Suomen ympäristö* 742:1–113.
- Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. – *Ympäristöopas* 109:1–196.
- Vauhkonen, M. 1999: *Heinolan pesimälinnusto 1989–1998. Heinolan pesimälinnustonselvityksen loppuraportti*. 2. korj. p. – Tmi Marko Vauhkonen, Heinola. 60 s.
- Vauhkonen, M. 2002a: Heinolan pesimälinnusto: uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit. – Tmi Marko Vauhkonen, Heinola. 44 s.
- Vauhkonen, M. 2002b: *Liito-oravan esiintymisalueet Heinolassa*. – Tmi Marko Vauhkonen, Heinola. 7 s. + 6 liites.
- Vauhkonen, M. 2003: Päijät-Hämeen uhanalaiset ja silmälläpidettävät putkilokasvit. Esiintymät ja niiden suojeleminen. – *Alueelliset ympäristöjulkaisut* 326:1–98.
- Vauhkonen, M. 2007: *Liito-oravan esiintymisalueet Heinolassa: Täydennysraportti*. – Tmi Marko Vauhkonen, Heinola. 16 s.
- Ympäristöministeriö 2005: *Liito-oravan huomiioon ottaminen kaavoituksessa*. – Ympäristöministeriö, Helsinki. 16 s. + 3 liitettä.